

“No han après res de la crisi; sembla que repetirem el mateix cicle”

Gemma Garcia Fàbrega (Barcelona, 1982), membre del Grup de Periodistes Ramon Barnils (col·lectiu impulsor de la col·lecció) i component de la combativa publicació *Directa*, respon inequívocament al perfil, no tan habitual, de periodista compromesa socialment. D'això se'n beneficia aquest llibre, que rastreja i agrupa dades sobre el fenomen urbanístic i especulatiu sense oblidar les seues víctimes.

—**Sorprèn gratament del llibre l'enfocament de Països Catalans. I, arran d'això, la simetria que existeix entre tots els territoris, l'extensió de l'urbanisme salvatge, que no sols es dona al País Valencià i les Illes.**

—Quan ens plantegem l'àmbit de Països Catalans, que és d'altra banda l'àmbit de treball del col·lectiu Ramon Barnils, començo a buscar empreses que puguin exemplificar les pràctiques de la dècada daurada del boom immobiliari. I, si bé es veritat que en l'àmbit estatal hi havia aquella llei del tot urbanitzable [la legislació sobre el sòl impulsada pel govern de José Maria Aznar el 1998], cada comunitat l'adaptava una mica a la seva realitat. I sí que és veritat que al País Valencià hi ha una llei autonòmica que deixa més camp lliure per urbanitzar. Es canvien els rols d'urbanització i les empreses promotores ja no cal que siguin propietàries del sòl per urbanitzar...

—**Amb introducció de la figura de l'agent urbanitzador.**

—És clar. I això sí que genera una altra dinàmica. Al País Valencià també es donen fenòmens bastant coneguts com Marina d'Or. D'entrada vaig buscar empreses que tinguessin nivells de facturació elevats, però també calia incloure'n unes altres que ajudessin a entendre el bosc. I al País Valencià vaig reunir algu-

Amb 'Els senyors del boom' (Edicions Saldonar), la periodista Gemma Garcia Fàbrega radiografia amb dades i reflexions el fenomen de la bombolla immobiliària als Països Catalans amb el qui i el com va fer diners.

nes empreses bastant interessants, com ara Astroc, que naix, creix i mor amb el boom immobiliari. El País Valencià era el territori que havia mostrat amb més cruïsa aquestes pràctiques. En part, pel seu marc legal.

—**Acaba d'anomenar Astroc. A alguns els va sobtar molt veure el seu promotor, Enrique Bañuelos, al costat d'Artur Mas com a gran impulsor de BCN World. Què li suggereix aquesta imatge? No s'ha après res de l'esclat de la bombolla?**

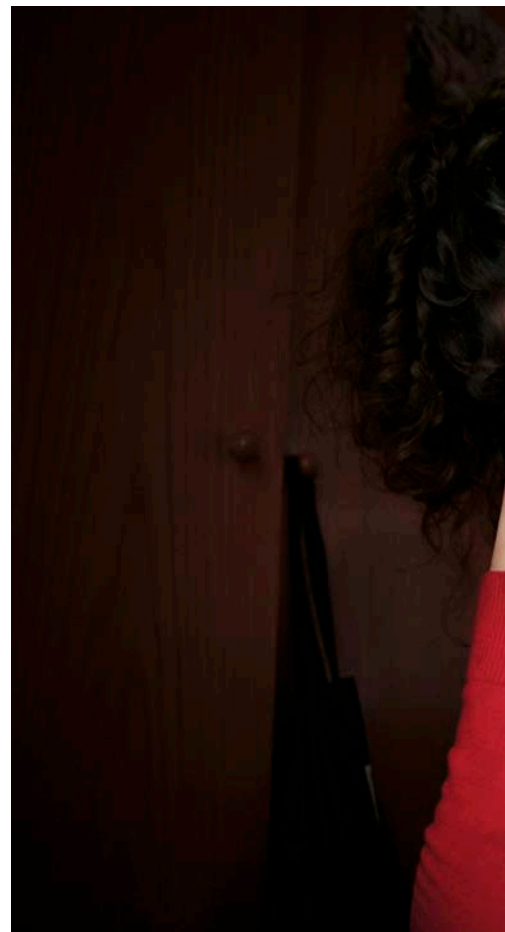
—És com una metàfora. Em suggereix que, efectivament, no han après res de la crisi i sembla que hàgim de tornar a començar el cicle, amb alguns actors nous, com els fons d'inversió. Però no hem d'oblidar que alguns dels actors d'aquella dècada s'han reformulat en unes altres empreses. I tornen. I aquella imatge simbolitza que a l'hora de fer negoci no hi ha escrúpols. Bañuelos marxa després d'enfonsar una empresa i amb una denúncia dels accionistes, però té prou capital per anar al Brasil i engegar un monstre immobiliari i un

monstre d'agrocombustibles. En acabat, és això: les empreses s'enfonsen però els capitalistes han acumulat diners i continuen tirant endavant projectes. És una imatge molt il·lustrativa que indica que no hem après res i que tornem a començar.

—**Parleu també de les portes giratòries, polítics que acaben formant part d'empreses urbanístiques. Fins a quin punt el fenomen té una relació directa amb la política?**

—Hi ha un fenomen bastant clau i és que els municipis es financen a través de l'activitat immobiliària. I això és determinant a l'hora d'entendre aquestes portes giratòries. Es creen uns vincles entre els empresaris i els regidors que són al límit de la il·legalitat. I després, com que s'han generat aquests vincles, aquestes relacions estretes acaben generant retorns, recompenses. Hi ha portes giratòries, però també hi ha conflictes d'interessos.

—**Al llibre es cita el cas d'una regidora del PSPV-PSOE d'Orpesa que vota en un plenari sobre Marina d'Or**

malgrat tenir-hi terrenys afectats.

—El cas de Marina d'Or és bastant curiós. Hi ha alguns regidors que s'abstenen, però en el cas d'aquesta regidora l'argument és que els terrenys no són seus, són del seu marit. És clar, hi ha trampes per sortejar la legalitat i aprofitar els buits legals. Els terrenys podien ser del marit, però ella també hi tenia interessos...

—Directes, a més.

—És clar.

—També hi ha el paper dels bancs. Les entitats financeres no sols atien i fan possible la bombolla, sinó que, a més, ja en plena crisi, concedeixen a les empreses la dació en pagament: terrenys i propietats a canvi de deute. La dació i les facilitats que s'estaven negant als ciutadans.

—Sí. Quan la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca demanava la dació en pagament es deia que això no era possible, que podia enfonsar els bancs, però t'adonaves que hi ha hagut un tracte absolutament desigual. És clar, hi havia un deute tan elevat de les empreses que a la

banca l'interessava acceptar la dació en pagament perquè aquest deute impagat no constés als seus balanços. Però això tard o d'hora havia d'emergir, era com la crònica d'una mort anunciada. La del grup Llanera fou una de les primeres dacions en pagament que es van concedir. Va obrir una mica aquest degoteig del tracte desigual a les empreses respecte de la ciutadania.

—El llibre recull una cita molt significativa d'Adolf Todó, l'expresident de CatalunyaCaixa, en què explica per què no es va aturar allò. Ve a dir que era com si s'hagués entrat en una festa quan tothom està a punt de la borratxera.

—Era això. Qui assumia la responsabilitat de tallar el que estava passant? Però no sols no hi va haver transparència sinó que molts directius d'entitats bancàries aprofitaren l'ocasió per cobrar sobresous, arreglar-se les pensions, anar més enllà encara. I aquesta frase de Todó és molt significativa: ningú no volia ser el *pringat* que aturés aquell festival i aquella orgia econòmica que

tard o d'hora havia d'acabar. I és una frase que diu en la comissió d'investigació del Parlament de Catalunya.

—Al llibre circulen personatges com Jesús Ger, Enrique Bañuelos... Hi ha alguna trajectòria que li haja resultat especialment significativa després de fer la investigació?

—Els perfils dels personatges els he vinculat a les empreses. Però n'hi ha un que és bastant curiós i que sorprèn pel poder que té i les formes que utilitza en determinats moments. És Abel Matutes. Vaig tenir dubtes d'incloure'l, perquè el grup d'empreses de Matutes és diferent de les altres que surten, ja que no són exclusivament immobiliàries. El grup inclou tot el sector turístic, que s'ha vist beneficiat. Però sí que m'interessava com a personatge: és com el propietari d'Eivissa, algú que té molt de poder, toca moltes teclades i és capaç d'insultar en una compareixença pública les organitzacions en defensa del territori.

—Matutes es considerava ell mateix un "cacic bo", com si no sabera què és realment un cacic.

—Ell és tan conscient del poder que té a l'illa que es pot permetre riure's de les acusacions que li fan. Donar-hi la volta dient, puc ser un cacic però la gent m'estima. Contaré una anècdota: em vaig posar en contacte amb les empreses de Matutes per preguntar per un macroprojecte que ells anomenen l'*Eurovegas eivissenc*. Em van dir que estaven tractant d'agilitzar els tràmits, d'alguna manera estaven buscant un tracte de favor. Vaig preguntar com anava això i em van respondre: "Doncs mira, sorprenentment, tot i ser del PP, de moment no ens estan agilitzant res". Això evidència molt la normalització de la connivència amb el poder polític, les relacions, els tractes de favor. És una frase molt significativa.

—Després hi ha una cosa que s'oblida en tot aquest procés, l'enorme sinistralitat laboral generada per la bombolla: 753 morts entre 1998 i 2007. Indica com de malament es feien les coses.

—És clar. Jo havia de trobar empreses que m'ajudessin a explicar-ho, perquè és un tema bastant clau. A CCOO em deien que hi havia casos de parar pel carrer un paquistanès, posar-li el casc i dir-li d'anar a l'obra. Hi havia tanta activitat, treballant en negre, amb subcon-

tractes i un laberint d'empreses, que era impossible que hi hagués una seguretat laboral. Va ser un tret bastant important del boom immobiliari, les il·legalitats que es van cometre i les conseqüències que van tenir. I l'enfonsament del sector, que tenia un pes important a l'Estat i sobretot als Països Catalans, va provocar uns nivells d'atur brutals. S'ha enfonsat la columna vertebral del sistema econòmic.

pagat entre tots i totes deriva de l'exposició al totxo. Era una de les immobiliàries més importants de l'Estat espanyol. Al llibre també comento que es feia els ulls grossos davant les inspeccions del Banc d'Espanya. Els inspectors advertien que s'estaven corrent molts riscos, però les alertes es van ignorar. A mi en sorprèn perquè no acabo d'entendre on volien arribar, perquè la festa no podia durar per sempre.

bit més reduït també va participar del model especulatiu, que comprava cases com un bé d'inversió, pensant que passat un any la podria vendre pel triple del valor de compra. El que passa és que aquests exemples no es poden magnificar dient que tothom va viure per sobre de les seves possibilitats, que tothom va participar d'aquella festa... Això és bastant injust. Si aquí hi ha hagut uns responsables són l'administració, la banca i les mateixes empreses immobiliàries. No pots acusar la gent de viure per sobre de les seves possibilitats perquè decideix que vol tenir una casa. Que després hi ha gent que no es va llegir la lletra petita i que hi va haver una manca d'informació absoluta per part de les entitats bancàries? Això és així. Però l'interessant és centrarnos en com es va alimentar i promoure el model i en qui en té la responsabilitat. Després, com a societat, podem fer autocrítica del que calgui, però el focus s'ha de posar a l'altra banda.

“Els inspectors del Banc d'Espanya advertien dels riscos que s'estava corrent però les alertes es van ignorar”

—Un enfonsament del qual ningú es responsabilitza. Al llibre conteu que la consigna del Banc d'Espanya a les caixes era ser presents en el negoci, no deixar que els beneficis se'ls endugueren únicament les promotores.

—El símbol d'això és Catalunya-Caixa. Perquè l'endeutament que hem

—S'obvia de vegades en l'anàlisi la complicitat social que hi ha hagut amb aquest tema, el consens que existia al voltant del model?

—Hi va haver una aposta política perquè tothom optés per la compra d'habitatges. Però, alhora, és veritat que hi va haver gent que en un àm-

Xavier Aliaga

ONASOL PORT DENIA

www.onasol.es
Central de reserves: 966 80 32 32 - Email reserves: reservas@onasol.es